

Handläggare: Eva Leijon
Region Innerstad
Upplåtelsebyrå
Tel: 08 508 269 22
eva.leijon@gfk.stockholm.se

2003-04-14

Dnr 03-683-1035:2

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Plocka bort Stockholms ”maskrosor”

Svar på skrivelse från Mats Rosén (kd) och Björn Nyström(kd)

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden beslutar att återropa och överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Olle Zetterberg

Göran Gahm

SAMMANFATTNING

Mats Rosén och Björn Nyström skriver om Stockholms ”maskrosor”, dvs olika former av skyltar som ställs ut och upplyser om butikernas utbud, och de bekymmer som dessa ställer till för framkomligheten. Man vill att gatu- och fastighetskontoret tillsammans med stadsdelsnämnderna får i uppdrag att informera stadens affärsidkare om att skyltning på trottoarer och cykelvägar inte får ske. Staden ska sedan senast en månad efter det att informationen kungjorts omhänderta skyltar och övrig utrustning som placerats på trottoarer och cykelvägar.

Kontoret bedriver sedan några år tillbaka redan denna informationsverksamhet gentemot stadens affärsidkare i innerstaden, anpassad efter tillgänglig tid och resurser. Då kontoret redan har samordningsansvar för upplåtelse av offentlig plats är det naturligt att även ansvaret för den illegala skyltningen samordnas av kontoret. Men ansvaret sträcker sig bara över informationssidan av saken. Att omhänderta skyltar är en polisiär angelägenhet. Skulle någon utan polisiära befogenheter göra detta är det att anse som egenmäktigt förfarande och kan dömas enligt brottsbalken 8 kap 8 §.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Skrivelsen

I skrivelsen "Plocka bort Stockholms "maskrosor"" skriver Mats Rosén (kd) och Björn Nyström(kd) om det vårtecken som butikernas skyltutbud på gångbanor och cykelvägar innebär för Stockholmarna. Skyltarna minskar framkomligheten och innebär att butikernas tilltänkta konsumenter kan komma till skada. Speciellt problematiskt är det för synskadade. Författarna till skrivelse vill att kontoret tillsammans med stadsdelsnämnderna ska informera stadens affärsidkare om att skyltning på trottoarer och cykelvägar inte får ske. Dessutom vill författarna att staden senast en månad efter det att information kungjorts omhändertar skyltar och övrig utrustning som placerats på trottoarer och cykelvägar.

Juridik

Att nyttja offentlig plats, dvs gatan, trottoaren, torget och parken, till något annat än vad den upplåtits för eller vad som är allmänt vedertaget är tillståndspliktigt enligt ordningslagen. Polisen är tillståndsmyndighet och bedömer en inkommen ansökan med hänsyn till trafiksäkerhet samt allmän ordning och säkerhet. Kommunen, som förvaltare av den offentliga platsen, är remissinstans med vetorätt. Om kommunen avstyrker en ansökan kan polisen inte utfärda tillstånd. Kommunen har även rätt att ställa villkor i samband med att man tillstyrker en ansökan. Villkoren ska kunna hänföras till de fem bedömningspunkter som kommunen har att bevaka, dvs trafik, stadsbild, miljö, markanvändning och skötsel av den offentliga platsen. I detta sammanhang bör påpekas att kontoret endast i undantagsfall tillstyrker skyltar för enstaka butiker som i anspråk tar offentlig plats.

Även om någon ianspråk tar offentlig plats utan tillstånd innebär inte det att markförvaltaren kan vidta åtgärder hur som helst. Dessa åtgärder åligger huvudsakligen polismyndigheten, i form av de möjligheter som ordningslagens 3 kap 19§ ger. Polisen ska först försöka åstadkomma rättelse genom tillsägelse. Därefter kan polisen skriftligen förelägga den som ianspråk tagit plats utan tillstånd att vidta rättelse. I föreläggandet får vite sättas ut, alternativt att rättelse kan komma att vidtas på den försumliges bekostnad. Kommunen har som markförvaltare inga sådana befogenheter. Vissa ytterst begränsade möjligheter har kommunen att vidta åtgärder med stöd av lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning. I stort kan man konstatera att om kommunen själv vidtar åtgärder kan detta ses som egenmäktigt förfarande enligt brottsbalkens 8 kap 8§. Återstår att bygga upp ett bra samarbete med polismyndigheten för att kunna åtgärda detta problem.

I det fall skyltmaterialet är av sämre kvalitet kan gränsdragningen mellan vad som är att se som städning och vad som är att se som egenmäktigt förfarande vara svår att dra.

Tidigare projekt

Under 1998 uppdrog nämnden i ärende ”Åtgärder mot illegal skyltning”, att driva en försöksverksamhet mot illegal skyltning och affischering. I korthet innebar förslaget att affischering och skyltar som skräpade ner offentlig plats och var fästa utan tillstånd på stadens egendom plockades ner genom kontorets försorg, alternativt polisanmälades om de av olika skäl inte gick att plocka bort. Kontoret koncentrerade sig här på sådana affischer, banderoller, skyltar etc som fästes på stadens egendom i det offentliga rummet; räcken på broar och viadukter, träd och skyddsräcken kring träd, belysnings- och signalstolpar, gatumöbler etc.

Kontoret var även då medvetet om att de beskrivna handlingarna kan vara att anse som egenmäktigt förfarande, i enlighet med 8 kap 8 § brottsbalken. Om föremål går sönder kan det även klassas som skadegörelse eller åverkan, 12 kap 1-2 §§ brottsbalken. Man koncentrerade sig på föremål av mindre värde för att få prövat vad som är att anse som städning och borttagande av skräp och vad som inte är det. Vid en eventuell anmälan av förfarandet avsåg kontoret att motanmäla för ianspråktagande av offentlig plats utan tillstånd. Kontoret kunde konstatera att projektet hade god effekt en kort tid, men att samma fenomen snabbt återkommer om åtgärderna avtar.

Kommande lagändring

I polisverksamhetsutredningens delbetänkande ”Mot ökad koncentration – Förändring av polisens verksamhet” (SOU 2001:87) finns förslag om ändring av ordningslagen, där polismyndighetens roll som tillståndsmyndighet gällande upplåtelse av offentlig plats i framtiden kan komma att delas av polisen och kommunen. Bland annat för de ärenden som innebär markdispositioner av olika slag skulle kommunen då överta rollen som tillståndsmyndighet med polisen som remissinstans. Troligt är då att även befogenheterna att vidta åtgärder vid illegalt ianspråktagande vad gäller dessa ärendetyper skulle följa med över till kommunen. Detta kommer då att ge kommunen utökade befogenheter att arbeta med den typ av problem som detta tjänsteutlåtande gäller. Om och när detta kommer att ske kan kontoret dock inte sja om i dagsläget.

Kontorets förslag och synpunkter

Ett av kontorets huvudarbetsuppgifter är att arbeta för god och säker framkomlighet på stadens gångbanor, cykelvägar, gator och torg. I detta ingår självklart att med tillgängliga medel verka för att illegalt ianspråktagande av stadens mark inte förekommer. I fallet med olika typer av skyltar som ianspråktar offentlig plats är det ordningslagens regler som står tillbuds. Det innebär att befogenheterna att vidta åtgärder i huvudsak finns hos polismyndigheten. Kontoret vidtar redan idag åtgärder som ligger inom den befogenhet som kontoret anser sig ha:

- ✍ Kontoret använder kommunens vetorätt då polismyndigheten skickar över remisser gällande ansökningar om tillstånd för denna typ av marknadsföring. Det innebär att inga tillstånd utfärdas.
- ✍ Kontoret tar fram och ajourhåller informationsmaterial om nyttjande av offentlig plats; även sådant som behandlar illegal skyltning.

S

- ✍ Kontoret informerar butiksinnehavare om de regler som gäller. Detta sker via telefon, via brev och via direktkontakt.

Kontoret kommer att inom givna budgetramar och i mån av tillgång till tid även:

- ✍ Tillse att stadsdelsförvaltningarna får tillgång till informationsmaterial.
- ✍ Samordna informationskampanjer med stadsdelsförvaltningarna.
- ✍ Arbeta för att förbättra samverkan med polismyndigheten i dessa frågor.

SLUT